

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Strada Iuliu Maniu Nr. 36.

Cenzurat.

DUMINICA ORTODOXIEI

Iată, una din cele mai impresionante sărbători ale Bisericii noastre!

Întâi, pentru că ne reaminteste biruința strălucită, câștigată de întreaga creștinătate în lupta cea mare pentru *icoanele sfinte*.

Împăratul Leon Isaurul, într-un moment de rătăcire teologică, deslănțuî la începutul veacului VIII. războiul nenorocit, cu prigoniri și execuții nemiloase, care ținu mai bine de o sută de ani. În această lungă perioadă de ciocniri și suferințe, de sfărâmare păgână a icoanelor, printre cari atâtea tezaure scumpe, istoria a înregistrat cu laude și două femei, împărăteșele *Irina* și *Teodora*, atribuind celei din urmă chiar gloria restabilirii definitive a cultului pentru icoane.

Volbura ridicată de abolirea icoanelor luase proporții atât de primejdioase, încât ea duse la convocarea celui de al VII-lea sinod ecumenic în anul 787. Acolo s'a stabilit doctrina ortodoxă: că este folositor și bine plăcut lui Dumnezeu a venera *icoanele religioase*, cu rezerva că această venerare să fie numai *cinstire*, iar nu și *adorare*, căci aceasta se cuvine exclusiv lui Dumnezeu.

După o luptă de aproape 60 de ani, doctrina aceasta rămâne

biruitoare și Biserica hotărăște, ca ea să fie prăznuită, an de an, în Duminica ortodoxiei.

A doua semnificație o vedem în faptul, că acest praznic a fost hotărît pentru cea dintâi Duminică din *postul mare*. El ne învață, că *biruințele* cele mari ale credinței nu se pot dobândi, decât prin *post și rugăciune*, așa cum spune Mântuitorul.

Ce întocmire minunată a Bisericii, de a ne chema prin Pa-resimi, să ne hotărîm la înfrânarea poftelor întru cari este păcatul, și cutremurați de jertfa Crucii de pe Golgota, să primim, în ziua Învierii, bucuria împărțirii cu Domnul.

Dar pentru noi ortodocșii ardeleni, ziua de astăzi mai are și o semnificație *specială*. Ne amintim anume, că în Duminica ortodoxiei din 1933 a luat ființă aici la Cluj, în cadre de proporții istorice, „*Frăția ortodoxă română*“. Însuflețirea fără margini ce a stăpânit atunci, interesul extraordinar deșteptat în toate sufletele ortodoxe, au justificat pe deplin înființarea celei mai mari asociații religioase a mirenilor ortodocși din Mitropolia Ardealului.

Ea a răsărit, ca o necesitate logică, din frământările sufletești și naționale ale societății românești de astăzi.

Vrem să cultivăm mai intensiv *ortodoxia*, pentru că ea este mijlocul nostru de *mântuire* religioasă, dar și isvorul de *solidarizare* a forțelor naționale, pentru desvoltarea Bise-

ricii și înălțarea Patriei întregite. Iată, de ce F. O. R.-ul ține să prăznuiască în chip deosebit, prin predici, conferințe și concerte religioase — Duminica ortodoxiei.

† Moartea Regelui Albert al Belgiei.

Lumea întreagă a rămas profund zguduită, de sfârșitul tragic al celui mai popular dintre regii Europei. Alpinist pasionat, pornise cu automobilul într-o excursie, însoțit numai de un valet, cu gândul să urce niște stânci prăpăstioase. Nenorocirea vroi, ca un bloc de piatră să-i fugă de sub picioare, și Regele se prăvăli într-o prăpastie, rămânând mort pe loc.

Această tragedie a îndreptat spre Belgia simpatiile tuturor țarilor civilizate. În adevăr, Regele Albert a fost un exemplar ales de cap încoronat; în războiul mondial a dat dovezi de extraordinară vitejie, fiind singurul șef de stat rănit pe front. Democrat convins și devotat idealelor umanității, El n'a ezitat să tragă sabia atunci, când dreptul și dreptatea fuseseră călcate în picioare de forța brutală. Suferințele, ca și eroismul Belgiei au rămas legendare, trezind admirația lumii.

România resimte adânc durerea provocată de moartea Regelui-erou, nu numai pentru că era aliata Belgiei, dar și pen-

tru comunitatea legăturilor spirituale, ce unesc cele două națiuni latine, cum și a înrudirii dintre cele două familii regale. Așa se explică decretarea doliului național în toată țara, cu pomenirea marelui rege în toate instituțiile publice, și participarea României la funerariile, ce au avut loc Joi 22 I. c., printr-o mare delegație în frunte cu A. S. R. Principele Nicolae.

Familia noastră regală a luat doliu pe 6 luni, iar oștirea pe timp de 6 zile.

Să înceteze dansul!

Cu surprindere citim în ziarele locale din 22 c., că unele Societăți aranjează Duminecă 25 c. — *Dumineca I-a a postului Sf. Paști*, — câte o serată dansantă.

Cel puțin în postul Paștilor să înceteze dansul!

Și El a murit pentru toți, pentru ca cei ce trăiesc să nu mai trăiască pentru ei înșiși, ci pentru Cel ce a murit și a înviat pentru ei.

2 Cor. 5, 15.

FOILETON

Mici studii istorice.

Cevă despre Maramureș și Muncaciu.

Contra acestor mișcări etnice, după câte știu eu, nu s'a dat nicio luptă. A început de curând. Cine-o dă? Preoțimea greco-catolică își dă silința să anuleze, precât se mai poate, urmările neglijențelor antecesorilor ei? S'o auzim... *)

*) Comitatul *Unghvarului* (5 târguri și 205 sate), având în total 108.619 suflete (*incolae*) era plin de Ovrei. În târguri erau 1222; dintre sate numai 8 (opt) scăpaseră curate! Cinci sate, împreună, 654 Ovrei! Celelalte sate scad sub 100. În Unghvár, unde studiau viitori preoți greco-catolici, erau 646 Ovrei. Și comitatul *Ugocci* era plin de aceiași străini. În patru târguri erau 408 Ovrei; di tre 66 de sate numai 20 erau curate.

Fiindcă vorbim de lucruri rele, să adaug o notă despre cele bune. Așadar: a fost, totuși, o regiune în care

IV. Completări despre jidănim.

Pe Jidani Ungariei, deci și pe-ai Maramureșului, i-a descris la a. 1809 Martin von Schwartner, un profesor erudit al universității din Pesta, o autoritate (în opera *Statistik des Königreichs Ungarn*).

amintitele cauze erau fără efect, sau suspendate: era *granița militară*.

O notiță scurtă despre ea nu-i de prisos; mai ales pentruca marele contrast să apară limpede.

Regimentul germano-banatic (cu un teritor de 57 mîle patrate, locuit de Români și Sârbi) avea 50 de Jidovi, în Panci va, (unde totalul locuitorilor era de 9925 suflete, ortodocșii fiind 6911, iar romano- și greco-catolicii 2781) — și 2 în satul Iabuca. Atât!

Regimentul valaho-illiric avea Jidovii săi (în Biserica-albă (81 din 5582 locuitori), în Caransebeș (65 din 2837), Mehadia (3 din 1634) și Orșova-veche (5 din 890); dintre sate numai Bozovicium avea 2 (din 1969 suflete)!

Comparați acum felul de azi al populației de-aici cu a Maramureșenilor; și hotărîți, dacă decadența acestora nu trebuie atribuită, în primul rând, elementului ovreesc inundator?

Observ că *toată* granița militară — și cea din Ardeal — a fost un scut bun contra inundărilor ovrești a teritoriului ei.

După el, pela 1798, vre-o 75.000 de Jidani erau încă nomazi prin țară (*irren noch heute im Land herum*). Relativ la originea și așezarea lor, Schwartner scrie în ediția II (1809) p. 145: „*Wahr ist's, die ungrische Juden-Zunge erhielt aus dem getheilten Polen, in einer und der andern Synagoge, einen Zuwachs; denn unter der Aegide des ungrischen Grundherrn ist's für den Juden, der dem Edelmann grosse Arenden zahlt, dagegen aber auch an dem Unterthan sich wucherisch schadlos haelt, noch immer besser zu leben, als anderswo*“.*)

Schwartner adaugă că jidanii se 'nmulțesc prin căsătorii de vreme, prin traiu moderat, prin fuga de arme (Serviciu militar

*) Tradus: „— căci sub egida proprietarului maghiar, Jidanul care-i plătește acestuia arende mari și n schimb se despăgubește dela țărani în mod cămătăresc, trăiește totuși mai bine decât aiurea --“.

† ȘTEFAN CICIO POP

N'a trecut nici o săptămână dela moartea neuitatului patriot Vasile Goldiș, și iată că dispăre și Ștefan Cicio Pop. O pierdere tot așa de grea pentru neam și Țară, căci defunctul își împletise viața cu suferințele de ieri, și cu bucuriile de azi ale națiunii române.

Luptător neînfricat în Parlamentul dela Budapesta, apărător dârz al drepturilor noastre naționale, pregătitor al adunării istorice dela Alba-Iulia, sunt titluri ce vor rămânea legate pe veci de numele lui.

România Mare a știut cinsti pe acest ziditor al ei, oferindu-i demnitățile cele mai înalte, pe cari defunctul le-a purtat cu vrednicie și înțelepciune.

Parlamentul, al cărui președinte fusese în două rânduri, i-a adus omagii binemeritate, relevând lupta aprigă și neobosită, dusă peste patru decenii, în slujba neamului. Deasemenea

Țara i-a făcut funerarii naționale, ca unui bărbat de stat, care a binemeritat dela Patrie. În mormântarea de Lunea trecută, făcută la Arad, cu imensa asistență de intelectuali și țărani din toate părțile țării, a mișcat profund opinia publică. Au vorbit P. S. Episcop Niculescu, dnii Gh. Tătărescu, preș. consiliului de ministri, N. Săveanu, preș. Camerei, canonic I. Macavei, I. Mihalache, Iuliu Maniu, S. Bocu, V. Grossu, M. Cosma, Dr. A. Manolescu, S. Ispravnic și alții.

Câțiva oratori au subliniat marea iubire a lui Ștefan Cicio Pop către biserica sa, pe care a servit-o în toate împrejurările vieții.

Dumnezeu să-l odihnească cu cei drepti.

P. Sf. Episcop Nicolae al Clujului a trimis văduvei regretatului defunct, o mișcătoare telegramă de condoleanțe.

Când săvârșim Liturghia înainte sfințită?

Trei sunt temeiurile săvârșirii Liturghiei mai înainte sfințite:

1. Patruzecimea — adică postul Paștilor — fiind pentru toți creștinii vremea pocăinții și mărturisirii păcatelor, Biserica supune pe toți credincioșii unei epitimii anumite; le oferă numai rugăciuni și citiri din Sf. Scriptură, și nu le permite să vadă săvârșirea Euharistiei. Dar pentru cei neputincioși, ca să nu slăbească și mai mult cu duhul, rămânând prea multă vreme necuminecați, Biserica păstrează pe seama aceloră darurile mai înainte sfințite.

2. Aducerea darurilor în taina Euharistiei arată, că noi ne apropiem de Dumnezeu — și patruzecimea fiind timpul umilirii sufletului și de zdrobire a inimii în fața lui Dumnezeu pentru păcatele noastre — Biserica nu îndrăznește ca să săvârșească Liturghia completă, ca nu cumva întristarea să se amestece cu sârbătoarea, umilirea

cu înălțarea, ci se mângăie și se întărește numai cu darurile mai înainte sfințite.

3. Orânduile bisericești riguroase din timpurile primare, interziceau mănecarea înainte de vecernie, în vremea patruzecimii. Iar după norma generală bisericească, se poate mânca numai după Liturghie. Seara însă nu se permite a se oficia Liturghie. Prin urmare, ca să nu fie o punere între săvârșirea Liturghiei și orânduiala ajunării — fără se mănânci nimic până seara —, s'a orânduie ca în păresimi să nu se săvârșească Liturghia completă, ci numai aducerea darurilor mai înainte sfințite — afară de Sâmbătă, Duminecă și Buna-Vestire — odată cu slujba de seara (vecernia).

Din aceste relatări ale părintelui Milaș (trad. părintelui N. Popoviciu dela Arad, vol. I. P. II. pag. 420) rezultă că Liturghia mai înainte sfin-

țită — în ceea ce privește ora zilei — se săvârșește după ceasul al 9-lea, împreună cu vecernia. Iar în ceea ce privește timpul, în decursul anului liturgic, se săvârșește, adică trebuie și se poate săvârși numai în păresimi — dar în toate zilele, afară de Sâmbătă, Duminecă și ziua Bunei-

Vestiri. Canonul 52 al sinodului VI. Ecum. din 691 — este categoric:

„În toate zilele postului Sfintei Patruzecimi, afară de Sâmbătă și Duminecă, și în sfânta zi a Bunei-Vestiri, să se săvârșească Sfânta Liturghie a celor mai înainte sfințite“.

Preotul Fl. Mureșanu

Să dăm pilda tot noi preoții.

Omul acționează normal progresând mereu numai, dacă Atotputernicul l-a inzestrat cu minte sănătoasă în corp sănătos, având deci cap, brațe și picioare capabile de muncă. Viața unui popor — mai bine zis organismul — se poate asemăna cu organismul individului. Capului îi corespunde clasa intelectuală — conducătoare —, brațelor meseriașii și negustorii — clasa medic, iar picioarelor îi corespunde țărâniea ca clasă de jos.

După o privire atentă în jurul nostru, ușor putem constata, că târgușoarele și orașele noastre sunt suprapopulate de străini, cari ocupă aproape întreg comerțul și industria. Acest fapt formează o mare primejdie națională, deoarece ne rupe națiunea în două, lipsindu-ne de clasa medie. Ce poate face individul lipsit de brațe? Tot așa stă lucrul și cu națiunea lipsită de clasa medie.

Noi Români — har Domnului — avem o clasă superioară destul de numeroasă. Dacă ar fi mai mare, am înregistra alt neajuns — șomajul intelectual, care într-o măsură oarecare s'a și ivit. Clasa inferioară — pătura țărănească — constituie aproape națiunea însăși. Ce ne lipsește? O clasă medie românească spre a nu mai fi izolați, ci să formăm un organism întreg.

Clasa medie trebuie ridicată din pătura țărănească, ceea ce nu e lucru ușor. Greutatea o formează încăpăținarea țaranului izvorită din nesocotință. E greu să-l convingi pe „badea Ion“ că din cei 3 copii să lase numai pe unul la plug, iar pe cei doi să-i dea la negot și meserii. Conducătorii satelor, dacă sunt pătrunși de sentimentul național, au datorința morală-națională să dea exemplul și în această direcție. Nu este de loc în-

jositor ca preotul și învățătorul, dăruiți cu mai mulți copii, să treacă dela cuvânt la faptă. Asemenea demonstrații practice, frâng toate rezistențele. „Verba movent exempla trahunt.“

Pr. Gh. Micu

Asociația generală a Clerului.

Ziarele din Capitală publică un comunicat, despre ultima ședință a comitetului general al asociației. El privește chestiunea organizării, și anunță, că s'a respins propunerea pâr. Gh. Ciuhandu, făcută în numele asociației „Andrei Șaguna“, de a se adopta federalizarea societăților eparhiale. S'a hotărât în schimb să se mențină statutul actual al asociației clerului din București, urmând ca regulamentul dezvoltător să fie trimis societăților preoțești din țară, spre a-și face observațiile eventuale. Apoi regulamentul va fi supus votării congresului ce se va convoca. Vom reveni asupra acestei chestiuni principiare.

S'a mai hotărât să se înainteze guvernului un Memoriu, cu privire la doleanțele clerului în legătură cu noul buget.

„De aceea, omorâți mădulelele voastre pământeste, cari sunt: curvia, necurăția, patimile, poftele rele, și lăcomia de bani, care este o închinare la idoli. Din pricina acestor lucruri vine mânia lui Dumnezeu peste oamenii răsvrățiți.“

(Coloseni, 3, 5.)

li s'a cerut abia la a. 1808); ei nu ară și ele nu torc. Atunci din ce trăiau?

Ne spune tot Schwartner:

„Die einzigen Gewerbe dieser 128.000 Menschen, die im Lande herum irren, nicht säen u. nicht spinnen sind das (für den ungrischen Landmann äusserst verderbliche) Brantweimbrennen und das Brantweinschenken, der Handel mit den rohen Landesprodukten, welchen sie schon ganz beynahe in ihren Händen haben; das Kleiderschleppen der ärmern Juden in den Städten, und das Hausiren auf den Dörfern.“

Guvernul vienez a încercat să puie aceste alcoolizări un frâu, printr'o ordonanță din 18 August 1806 (publicată în „Wiener Zeitung“, 1806, No. 82). Zadarnic, însă: În a. 1807 ei își cereau — dreptul de cetățeni ai țării invadate!

Cine s'a mișcat, în Maramureș, contra

acestui potop de lipitori?, cum le zice V. Alexandri. Eu încă nu am aflat.

V. Toți scriitorii, și Schwartner, acuzau pe proprietari. Nu-i de prisos să le știm și numele. Întâmplător, la a. 1847, Fényes înscrie în „Magyarország leirása“ v. II, p. 372, pe nobilii maramureșeni mai de seamă:

gr(of) Károlyi,	Buday	Fogarassy
gr. Kornis	Butykay	Fráter
gr. Teleky	Csabay	Fúló
gr. Toldy	Csatáry	Gerzon
gr. Vay; —	Chemel	Godza
b(aron)Fischer	Csiszár	Gulácsy
b. Perényi	Cziplé	Gyenge
b. Sztojka	Darnay	Haby
b. Vesselényi;	Dienes	Karaga
Aszthalos	Dobay	Hatfaludy
Bay	Dobsa	Horty
Balázs	Dosa	Horváth
Barczán	Dragus	Ilosvay
Benkő	Dunka	Jármy
Bud	Ferency	Joó

Joódy	Nagyiday	Szalkay
Kallay	Nánágy	Szathmáry
Kallós	Onicza	Szentpály
Komáromy	Pap	Szepesházy
Korda	Petrovay	Szölösy
Kovácsy	Pogány	Szunyogh
Kornis	Rednik	Takács
Kölcsey	Reviczky	Tár
Majos	Réthy	Tóth
Männ	Román	Ujhelyi
Markocsányi	Selever	Uray
Mihály	Suska	Várady
Móricz	Szalay	Vasády
Nagy	Szaplónczay	Vincze
		Vlád *)

(Va urma).

G. Bogdan-Duică

*) Fényes a înscris și pe ceilalți proprietari; dar nu în opera citată, ci în dicționarul său geografic-statistic, unde se pot găsi supt numele târgurilor și satelor. Un tânăr i-ar putea culege din acel dicționar.

Quod erat demonstrandum.

Ziarele din zilele trecute ne-au adus vestea, că în Rusia sovietică s'a încercat un nou zbor spre regiunile neexplorate ale stratosferei. Cunosându-se greutățile împreunate cu o asemenea întreprindere din zborurile anterioare ale lui Picard, ale americanului Settle și ale unei alte expediții sovietice, actualii aeronauți își luaseră toate măsurile pentru a duce la bun sfârșit această nouă ascensiune. Dar vai, ea s'a terminat cu o tragedie, cei trei îndrăzneți zburători aflându-și moartea în împrejurări încă necunoscute pe deplin.

Filosofii și savanții tuturor timpurilor au fost frământați de soluționarea unor întrebări, între cari un loc de frunte ocupă cea privitoare la originea vieții pe acest pământ. De unde vine viața? Cum s'a ivit viața pe planeta noastră?

După cum eră și firesc, răspunsurile au fost variate. Unii, fie inspirați de-o puternică credință religioasă, fie savanți obiectivi, cari n'au putut afla o deslăgare mulțumitoare a problemei, ce le scăpă observațiilor directe, au admis, ca singura posibilitate plausibilă, crearea vieții de către Dumnezeu, considerat ca ființă spirituală atotputernică și atotînțeleaptă. În sprijinul acestei teorii, pe lângă narațiunea lui Moise, ei se referiau la tradițiile și mitologiile popoarelor din vechime, cari în mod unanim atribuiau originea vieții intervenției nemijlocite a forței divine.

Alături de această teorie s'a emis alta de către Heckel, botezată cu titlul pompos „generație spontanee“, după care viața organică a luat naștere în mod spontan din materia anorganică, prin concursul unor împrejurări chimice favorabile, încă nelămurite complet nici până astăzi. Acest proces s'ar fi petrecut înainte de aceasta cu sute de mii de ani, poate chiar milioane de ani, în fundul mărilor, unde s'a născut prima ființă unicelulară, numită „monera“, din combinația carbonului cu alte substanțe chimice. Iar când naturalistul englez Huxley a găsit în fundul oceanului Atlantic monera, Heckel a reținut un adevărat triumf, văzând în aceasta o confirmare a afirmațiilor sale anticipate. Dar această beție triumfală a fost de scurtă durată, căci

în curând s'a dovedit, meritul principal revenind savantului român Dr. N. Paulescu, răposat acum câțiva ani, că presupusa monera nu e o ființă, ci secrețiunea unor bureți de mare. Acest lucru l-a recunoscut în cele din urmă și Huxley, așa că această teorie a fost abandonată din lipsă de suficiente dovezi științifice.

În această situație se ivește un fapt nou, merit să turbure și să ducă spre șovăire pe cei slabi de inger, iar pe de altă parte să reaprendă vechile discuțiuni. Acest fapt nou se datorește zborului din anul trecut în stratosferă al savantului american Settle, care abia acum își publică observațiile științifice. Settle a întreprins cercetări în diferite direcții, dar unele date culese au produs o uimire generală. Bazat pe cercetările sale, Settle a ajuns la concluzia, că viața de pe pământ sub toate aspectele ei își are originea pe alte planete, de unde puterea de emanațiune le-a risipit pe întreg universul. Această hipoteză și-o sprijină pe faptul, că anumite cercetări biologice, făcute cu prilejul ascensiunii sale i-au servit dovada, că unele celule vii așezate pe peretele exterior al balonului și al gondolei, fiind expuse influinței libere a aerului, au supraviețuit nevătămate zborul. Nu le-a distrus nici gerul intens, nici aerul rarefiat, ci dimpotrivă s'au dezvoltat normal, cu toată acțiunea intensă a razelor ultraviolete.

S'a rezolvat prin aceasta în sine problema originii vieții? Că viața o fi provenind de pe o altă planetă sau din spațiile interplanetare, încă nu înseamnă tot. Cu aceasta problema numai s'a mutat pe alt tărâm, și mai inaccesibil decât pământul. Și atunci se va pune întrebarea logică: dar de unde vine acolo viața? Cum a luat ființă prima celulă organică? „În chestia vieții fără creator, nu putem admite nimic“, declară răsădit savantul Becquerel, secondat de majoritatea covârșitoare a naturaliștilor și biologilor. Acesta este Rubiconul, peste care știința nu va putea trece nici când, oricâte zboruri s'ar întreprinde în stratosferă, sau chiar spre alte planete.

Emil Nicolescu

Religia în școlile secundare.

— Gestul așteptat. —

Vorbind, în numărul trecut, de mare congresul profesorilor de filosofie și de desideratele exprimate acolo, ne arătam surprinderea, că profesorii noștri de religie au fost absenți. Acum aflăm, că totuși s'au mișcat, fie chiar și după congres.

Reacțiunea s'a concretizat, în forma unei impresionante adunări, ținută Sâmbătă la ora 6 d. a., în sala de conferințe a palatului „Universul.“

A luat parte un însemnat

număr de preoți, profesori universitari și secundari, precum și de intelectuali creștini.

Adunarea a fost prezidată de părintele prof. I. Mihălcescu, decanul facultății de teologie din Capitală, care a lămurit scopul adunării și a cerut mobilizarea tuturor forțelor active ale bisericii și societății românești, pentru apărarea învățământului religios împotriva încercărilor distructive ale ateismului, ce îmbracă forma sedu-

cătoare a filosofiei pure.

Au rostit cuvântări preoții profesori Toma Chiricuță, Marin Ionescu, G. Comana, dl prof. N. Rădulescu-Dichiu, Gh. Păunescu, părintele prof. M. Bulacu, pâr. prof. D. Georgescu, etc., conchizând la:

a) O acțiune susținută de întreaga profesorie de religie pe lângă forurile superioare ale ministerului instrucțiunii, pentru respectarea integrală a învățământului religios;

b) Organizarea preoților profesori într-o asociație pe țară și convocarea unui congres general în Capitală;

c) Lărgirea cadrului acțiunii cu sprijinul mirenilor creștini și determinarea unei mari mișcări a intelectualității românești, pentru afirmarea priorității spiritualului, în sens moral, constructiv și românesc, împotriva tendințelor de anarhizare morală a tineretului, sub etichete de estetism și intelectualism.

Cum se face în școala secundară educația morală prin filosofie?

Congresul profesorilor de filosofie din București a revendicat, întreaga educația morală din școlile secundare, pe seama titularilor unor viitoare catedre, cari să înlocuiască în liceul superior pe cele de religie. Păcat că discuțiunile au rămas numai în domeniul teoriei, fără a fi cercetat, cum se face în mod practic moralizarea prin filosofie?

Ne luăm osteneala a înfățișa cititorilor o mostră de asemenea educație. Deschidem la întâmplare manualul de psihologie, tipărit la 1929 pentru școlile secundare de către cel mai cu reputație autor filosofic: dl profesor Rădulescu-Motru.

Iată ce lecție morală edificatoare găsim la paginile 258—260 ale acestui celebru manual filosofic, sub titlul „Exemple din experiență“: „Se scarpină animalele, se scarpină și omul. Omul se scarpină, când cu mâna, când frecându-și trupul de un obiect. La scărpinatul cu mâna uneori el se scarpină în mod mecanic, alteori cu conștiință. Când se scarpină în mod mecanic, scărpinatul consistă în aducerea mâinii spre locul iritat și în mișcarea în formă pendulară a degetelor îndoite spre podul palmei, așa ca vârful unghiilor să sgarăie direct pe corp. Scărpinatul cu conștiință este adeseori asemenea celui mecanic, dar de multeori cu mult mai complicat.

În el poate avea fiecare deget un rol deosebit, pe lângă că și mâna este adusă de braț în formă deosebită. În cele din urmă toate aceste mișcări, prin care se produce scărpinatul, fie cu conștiință, fie fără conștiință, aparțin aceleiași familii. Sunt înșirate numai în deosebite categorii. Să vedem, cum se face ierarhia lor... Se observă că scărpinatul urmează unor anumite legi și anume: legea celei mai mică efortări și legea neturburării ocupațiunii în curs. Legea miciei efortări impune scărpinatul cu mâna aceea, care cere mai mică efortare pentru a ajunge la locul iritat. Nu se scarpină nimeni cu mâna dreaptă, când simte o usturime la ochiul stâng și viceversa... A doua lege este tot așa de generală. Când cineva este ocupat cu citirea, cu scrierea etc., așa că are o mână prinsă, scărpinatul se face în așa fel, ca pe cât se poate ocupația să fie neturburată... Dispozițiunea la scărpinat o are omul din naștere; mecanismul scărpinatului însă este învățat de om prin experiență.“

Data fiind valoarea educativă a acestei complicate scărpinări, pentru elevi, propunem să se întrunească din nou congresul filosofilor noștri și să ceară nu o catedră, ci 2—3 catedre pentru fiecare liceu!

F. O. R.

Dumineca ortodoxiei la Radio.

Comitetul de direcție din Cluj al „Frăției Ortodoxe Române“, ținând seama de o parte de importanța Duminecii ortodoxiei pentru viața religioasă a neamului nostru, iar de altă parte neuitând, că în această zi simbolică a luat ființă la Cluj în 1933 scumpa noastră asociație, a imaginat un program special pentru prăznuirea acestei zi simbolice.

Întâi, a invitat secțiile eparhiale să ia măsuri, ca toate comitetele și cercurile lor din orașe și sate să comemoreze data înființării F. O. R.-ului, prin conferințe și festivaluri religioase.

Al doilea, a intervenit la societatea de Radio din Capitală, să întocmească un program special pentru Dumineca ortodoxiei. Propunerea a fost acceptată. Astfel cultul acestei sărbători, atât de însemnate, va fi lărgit și întărit în toate clasele sociale ale neamului nostru.

Studentii teologi din Cluj în propagandă.

Societatea studenților, dela Academia noastră teologică, a organizat în Dumineca trecută o frumoasă reprezentație culturală-artistică în comuna Iara din jud. Turda.

Cuvântul introductiv a fost rostit cu pricepere și căldură de pâr. prof. Dr. A. Buzdug, care a arătat importanța Bisericii în viața neamului românesc. Au urmat câteva cântece executate de corul Academiei, sub conducerea studentului I. Topu. S'a jucat apoi tot de către studenți comedia „Cine vrea îl va moșteni“. De încheiere, președintele societății, stud. T. Moldovan a mulțumit publicului pentru primirea călduroasă ce li s'a făcut.

PROGRAMUL

serviciilor divine la Catedrala ortodoxă din Cluj, în decursul postului mare, până la Dumineca Floriilor (1 Aprilie):

1. Servicii zilnice de dimineață, cu începutul la ora 9.
2. Servicii zilnice de seară, cu începutul la ora 6.
3. În fiecare Miercuri și Vineri: Liturghia înainte sfințită, dela ora 9—10.
4. Serviciile de Miercuri și Vineri seara vor fi urmate de predici asupra Rugăciunii Domnești, ținute de Pr. Ion Goron.
5. În 25 Februarie (Dumineca I. din post) vor servi: Prot. Dr. Galaction L. Munteanu, Pr. Atanasie Popa, Sofron Vlad și arhidiacon Dr. Ion Vască, — predică Dr. Ion Vască.
6. În 4 Martie (Dumineca II. din post) vor servi: Prot. Laurențiu Curea, Pr. Ion Goron, Ion Ciora și diacon A. Scurtu, — predică I. Ciora.
7. În 11 Martie (Dumineca III. din post) vor servi: Prot.-stavrofor Dr. Sebastian Stanca, Pr. Ion Goron, Florea Mureșanu și diacon A. Scurtu, — predică Pr.-prof. Sofron Vlad.
8. În 18 Martie (Dumineca IV. din post) vor servi: Prot. Dr. Andrei Buzdug, Pr. Emil Nicolescu, Florea Mureșanu și arhidiacon Dr. Ion Vască, — predică Pr. Emil Nicolescu.
9. În 25 Martie (Bunavestire) vor servi: Prot.-stavrofor Dr. Vasile Sava, Pr. Ion Goron, Florea Mureșanu și protodiacon Dr. Orest Bucvcschi, — predică Dr. Vasile Sava.
10. Săptămâna a IV-a din post (4—10 Martie) se consacră pregătirii pentru mărturisire. Serviciile de seara din această săptămână vor fi urmate de meditații, ținute de Pr. Florea Mureșanu.
11. Miercuri 21 și Vineri 23 Martie (săptămâna V-a din post) la orele 7 seara: *Denii*.

INFORMAȚIUNI

Aviz pentru preoți.

Invităm pe toți preoții din eparhie să ne arate numai decît eventualele drepturi de salar neordonanțate dela Stat pe anul bugetar 1933/34, adecă dela 1 Aprilie 1933—30 Martie 1934, ca să putem cere ordonanțarea înainte de încheierea anului bugetar.

Casieria eparhială

„Frăția Ortodoxă Română“, secția Cluj,

ține Duminecă, 25 Februarie a. c., ora 4 p. m., în sala „Armonia“ după Gară, o serbare religioasă, cu următorul program:

1. „Tatăl nostru“, cor bărbătesc, de C. Porumbescu.
2. Cuvânt de deschidere a Președintelui.
3. „Împărați în luptă cu Sf. Icoane“, conferință ținută de Dr. L. Chirilă, prof.
4. „Cerurile spun“ de Davidoff, cor. bărbătesc.
5. „Pe noi înșine“ de S. Drăgoiu, cor. bărbătesc.
6. Cuvânt de închidere.

Cântările religioase se vor executa de corul teologilor, sub conducerea dlui prof. Dr. Vasile Petrașcu.

O vizită suspectă.

Toate ziarele din țară au semnalat vizita suspectă făcută la Berlin cancelarului Hitler, de către Episcopul catolic Pacha și deputatul Kräuter din Timișoara, spre a-i prezintă — zice-se — omagiile șvabilor din România. Faptul a produs senzație și el a fost relevat chiar într'o ședință a Senatului. Ministrul instrucțiunii și al cultelor a răspuns, că va cere Ex-

plicații Episcopului Pacha, de îndată ce se va înapoia în țară.

Spre a șterge impresia penibilă lăsată în opinia publică, agenția oficială din Berlin, dă explicația complimentară, că cei doi frunțași n'au cerut audiență la Hitler în calitatea lor oficială de trimiși ai Șvabilor, ci ca simpli particulari. Vom vedea, ce constată autoritățile noastre, și în deosebi legațiunea din Berlin.

Iubileul unui preot.

Aflăm cu întârziere de jubileul de 50 ani de păstorire a păr. Petru Șeuleanu din comuna Miheș, jud. Cluj. Bătrânul și vrednicul slujitor al Domnului a fost serbătorit, de preoții tractului împreună cu credincioșii parohiei, în cadrele unui praznic emoționant. P. S. nostru Episcop a fost reprezentat prin protopopul tractului, care a ținut să arate într'o frumoasă cuvântare viața și activitatea păr. Șeuleanu. Din partea noastră, îi dorim încă mulți ani rodnici de păstorire duhovnicească.

Ziarele politice și credința.

Notăm cu plăcere faptul, că unele ziare politice dela noi admit în coloanele lor și preocupări religioase. Așa d. p. „România Nouă“ din Cluj publică un foileton al colaboratorului nostru pr. E. Nicolescu, care scrie despre post în forme atrăgătoare pentru laici.

Pentru ziarele ardelene problemele religioase ar trebui să fie mai frecvente, tocmai pentru că aici înțelegem mai bine rostul hotărîtor al Bisericii în viața Statului nostru.

Rectificare. În articolul păr. Fl. Mureșianu, din numărul trecut al gazetei noastre, despre Oastea Domnului, s'a reproduș greșit can. 53. Laodicea. Îi dăm din nou în textul exact după Pidalionul lui Șaguna: „Nu se cade creștinilor, ca mergând la nunți, să cânte în organe ori să joace, ci modest să cîneze ori să prânzească, precum se cuvîne creștinilor“.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Dr. Eugen Nicoară medic primar Reghin: „Tinerete-bătrânețe“ Editura „Cartea Românească“ Cluj, 1933. 112 pag. Prețul 50 Lei.

Neobositul muncitor în ale medicinei și mult prețuitul propoveditor al culturii Dr. Eugen Nicoară, pe lângă ocupațiunile-i multiple ca: medic primar, preș. al despărțământului „Astrei“, preș. al „F. O. R.-ului secția Reghin etc., nu se mulțumește, numai cu puterea cuvântului în care e atât de meșter, ci prin volumul de față, pe lângă multele broșuri și lucrări de popularizare a medicinei, caută ca — prin săgeata slovei să străbată în cercuri cât mai largi.

Autorul ne desvăluie într'un stil ușor și atrăgător, o mulțime de taine pe cari corpul omenesc le ascunde într'ânsul. Din cele 11 capitole ale cărții dsale, putem desprinde cu multă ușurință importanța glandelor cu secrețiune internă, de a căror funcțiune e legată și depinde în întregime, bunăstarea fizică a corpului nostru. Durata vieții, vigoarea tinereții și pre-

lungirea ei, bătrânețea pretimpurie, sunt urmarea firească a funcționării normale sau anormale ale acestor glande. Volumul „Tinerete-Bătrânețe“ apare deci ca un bun sfătuitor pentru păstrarea sănătății. Necesitatea acestor cunoștințe, pentru orice om și mai ales intelectual, o relevă de altfel în frumoasele cuvinte și cu deplină competență dl prof. univ. Dr. Iuliu Moldovan în prefața cărții.

Cunoscând activitatea cultural-religioasă a autorului și cetînd volumul de față sufletul nostru se întărește în convingerea, că autorul, își îmbracă personalitatea în mantia curată a credinței. Înzestrat deci, cu această putere, își tradează dorul de a fi îndrumător și luminător al poporului și asemenea Samarineanului din Evanghelie, ajutor deapropelului său.

Cartea de față umple un gol pe care l-a lăsat școala, prin instrucția prea redusă în direcția aceasta. O recomandăm deci cu toată căldura fraților preoți.

Pr. M. G.

ȘTIRI OFICIALE

Nr. 683—1934.

COMUNICAT

Aducem la cunoștință, că a apărut la Tipografia Cărilor Bisericești lucrarea „Carte de Istorie bisericească ilustrată“, alcătuită de prof. Dr. Ion Lupas, membru al Academiei Rom.

Cartea, în formatul scrierilor literare, prezintă în formă accesibilă marelui public, prin capitole succinte și clare, prin aproape 100 clișee în text și numeroase planșe în culori, întreaga viață creștină în aspectele ei esențiale. — Ultimele aproape 200 pagini sunt consacrate Istoriei Bisericii române și abundă în ilustrații, înfățișând locașurile noastre principale mănăstirești, catedralele importante, figuri vlădicești, facsimile de cărți vechi, etc. Lucrarea se încheie printr'o culegere de poezii religioase din marii poeți. Prețul 70 Lei.

Având în vedere importanța unei astfel de lucrări, merită să dea și marelui public cunoștințele elementare asupra trecutului Bisericii creștine și al ortodoxiei românești, o recomandăm atât pentru bibliotecile parohiale, cât și pentru a fi răspândită în masele publicului.

Cluj, la 20 Februarie 1934.

Consiliul eparhial.

CONCURS REPETIT

Pentru întregirea postului de capelan, cu drept de succesiune, pe lângă parohul-protopop onorar Procopiu Costea din parohia de cl. II-a Ighiel, protopopiatul Alba-Iulia, publicăm concurs cu termen de 15 zile dela prima apariție în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Jumătate din salariul dela stat al actualului paroh.
2. Jumătate din sesiunea paro-

hială și din toate venitele parohiale, conform declarației parohului Procopiu Costea, dată în scris la 8 August și 16 Octomvrie 1933, care declarație se poate consulta atât la Veneratul Consiliu eparhial, cât și la Oficiul nostru protopopesc.

Reflectanții la acest post își vor înainta Oficiului nostru protopopesc în termenul deschis cererile de concurs însoțite de toate documentele regulamentare, putând, cu învoirea noastră, a se prezenta în parohie, spre a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor prezenta act de învoire dela P. Sf. Episcop, fără de care nu vor fi luați în candidație.

Alba-Iulia, la 31 Ianuarie 1934.

Oficiul protopopesc al tractului Alba-Iulia în înțelegere cu Consiliul parohial din Ighiel.

(3) 1—2 Alexandru Baba, protopop.

POSTA REDACȚIEI

Dlul C. în A. Aveți perfectă dreptate. Vorbirile kilometrice de câte un ceas sunt o plagă pentru cei osândiți să le asculte, iar pentru tinerimea școlară de pe strade și pentru miliția silită să stea aproape 6 oare, fără dreptul de a se putea mișca, — sunt amintiri neplăcute împreunate cu boale. Aceasta ar trebui să o știe cei ce fac exerciții pulmonare și guturale, abuzând de paciința publicului și de a sârmanelor văduve îndurerate. Noi însă nu putem publica scrișoarea dv. Căutați vr'un organ localnic, care să scarmene vanitățile omenești.

Pr. V. Ș. în S. Nu ni s'a predat nimic; probabil raportul s'a pierdut, altfel îl publicam cu plăcere. Am făcut mențiune.

Pr. I. P. în R. Ne scrii rânduri calde. În adevăr, postul Paștilor este cel mai frumos timp al activității preoțești. Acum își poate afirmă din plin darul cel sfânt, dat de Hristos, de a chemă pre păcătoși la pocăință, de a plînge, împreună cu cei înțorși la Iisus, la picioarele Crucii, care ne-a adus mântuirea de moartea vecinică.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.

